

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग
Department of External Education and Learning (DEEL)

स्वाध्याय लेखन सूचना -

१. खालील प्रत्येक विषयाचे स्वाध्याय प्रश्न दिले असून त्यातील टीपा लिहा व सविस्तर उत्तर लिहा आहे.
२. प्रत्येक विषयांतर्गत २० गुणांचे स्वाध्याय आहेत. सर्व स्वाध्याय हस्तलिखितच असणे गरजेचे आहे.
३. सर्व स्वाध्याय जमा करण्यासाठी अंतिम मुदत फेब्रुवारी अखेरपर्यंत आहे. त्यानंतर कोणतेही स्वाध्याय स्विकारले जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.
४. स्वाध्याय सादर करतांना आपले नाव, शिक्षणक्रमाचे नाव, वर्ष, PRN NO, Mob. No. याप्रमाणे मुख्यपृष्ठ तयार करून प्रत्येक विषयासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
५. स्वाध्याय स्वतः जमा करू शकता किंवा पोष्टाने खालील पत्त्यावर पाठवू शकता.

स्वाध्याय सादरीकरण मृख्यपृष्ठ नमुना (Home Assignment)

Assignments Presentation Front page Format

विद्यार्थ्याचे नाव :-

(Student Name) :-

कायम नोंदणी क्र. (PRN) :-

विषयाचे नाव :-

(Subject Name) :-

शिक्षणक्रमाचे नाव :-

(Programme Name)

अभ्यासकेंद्राचे नाव :-

(Name of Study Center)

दूरध्वनी /मोबाईल क्र. :-

(Phone/Mobile No.)

जमा करण्याची वर्ष व महिना :-

(Year & Month of Submission)

विद्यार्थ्याची सही :-

(Student Signature)

स्वाध्याय पाठविण्याचा पत्ता

मा. संचालक,

बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग,

उमविनगर, पोर्ट बॉक्स नं. 80

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव,

425001

दूरध्वनी क्र. 0257 - 2257495 / 2258496

E-Mail ID: - ideal@nmu.ac.in

द्वितीय वर्ष एम. ए. समाजशास्त्र

M.A. Sociology

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) -1

Sociology of Development

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer any Two of the Following

- 1) आर्थिक विकास आणि आर्थिक वृद्धी यातील फरक स्पष्ट करा. / Explain the different of Economic development and Economical Growth.
- 2) लोकशाही आणि आर्थिक विकास स्पष्ट करा. / Explain the ‘Democracy and Economic Development’?
- 3) आधुनिकीकरणामुळे भारतीय सामाजिक संरचना मुक्त स्तरीकरणाकडे वळत आहे. स्पष्ट करा. / Explain India social Structure is moving towards open social stratification system due to modernization.
- 4) आर्थिक उदारीकरण स्पष्ट करा. आणि उदारीकरणाच्या गुण दोषांची चर्चा करा. / Explain Economic liberalization and Discuss the liberalizations merits and Demerits.
- 5) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण २००२ स्पष्ट करा. / Explain the ‘National Health Policy - 2002’

द्वितीय वर्ष एम. ए. समाजशास्त्र

M.A. Sociology

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) -2

Indian Sociology and Social Thinkers

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer any Two of the Following

- 1) ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये लिहा. / Write the characteristics of Rural society.
- 2) महात्मा फुलेंचे स्त्री-पुरुष समानते विषयी विचार लिहा. / Write the Mahatma Phule’s thoughts of Gender equality.
- 3) आदिवासी समाज म्हणजे काय? आदिवासी समाजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. / What is Tribal Society? Explain the characteristics of Tribal society.
- 4) शाहु महाराजांच्या अस्पृश्यता निवारण मोहिमेविषयी चर्चा करा. / Discuss the Shahu Maharaj’s Crusade Against Untouchability.
- 5) वर्णव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. / Explain the characteristics of Varna System.

द्वितीय वर्ष एम. ए. समाजशास्त्र-M.A. Sociology

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) – 3

Gender and Society

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer any Two of the Following

- 1) स्त्रियांचे काम आणि तंत्रज्ञान यामधील सहसंबंध स्पष्ट करा. / Explain the co-relation between women's work and technology.
- 2) महिलांच्या विकासात येणाऱ्या अडथळ्यांची चर्चा करा. / Discuss the problems or obstacles in womens development
- 3) स्त्री-भ्रूण हत्येची कारणे सांगा. / Discuss the killing of female foetous cause.
- 4) जागतिकीकरण व उदारीकरणाचा भारतीय स्त्रियांच्या जीवनावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा. / Explain the impact of Globalization and liberalization on Indian women's life.
- 5) असंघटित क्षेत्रातील समस्या सांगा. / State the problem of in Non Organized Sector.

द्वितीय वर्ष एम. ए. समाजशास्त्र-M.A. Sociology

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) – 4

Education and Society

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer any Two of the Following

- 1) शैक्षणिक समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय स्पष्ट करा. / Explain the subject matter of sociology of education.
- 2) कुटुंबाच्या आर्थिक विकासातील शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा. / Explain the role of education in the economic development of family.
- 3) महात्मा गांधींच्या शैक्षणिक विचारांची चर्चा करा. / Discuss the thoughts of Mahatma Gandhi on education.
- 4) आर्थिक सुधार कार्यक्रमानंतर भारतीय शिक्षण व्यवस्थेसाठी उभ्या राहिलेल्या आव्हानांचे विश्लेषण करा. / Make and analysis of challenges stand before the Indian educational system after the economic reforms.
- 5) ख्रिस्ती धर्मप्रसारकांच्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या. / Take a review of educational work done by Christian missionaries.